

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 75/06-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. L. H., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 NcC 39/04 z 25. mája 2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Ľubice Holubovej o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. augusta 2004 doručená a 1. marca 2006 doplnená sťažnosť Ing. L. H., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 15 NcC 39/04 z 25. mája 2004 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplynulo, že: «(...) Vo veci starostlivosti o Ing. L. H. (...), bytom B., ktorá je vedená na Okresnom súde v Banskej Bystrici pod č. k. 32 P 156/2003 je

sťažovateľka účastníkom súdneho konania, teda osobou, o ktorej pozbavení spôsobilosti na právne úkony sa v tomto súdnom konaní rozhoduje. (...).

Dňa 30. 4. 2004 podala sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo vyššie uvedenej právnej veci návrh na vylúčenie sudcu JUDr. I. S. ako aj všetkých sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 14 a nasl. O. s. p. alebo § 12 ods. 2 O. s. p.

O návrhu na vylúčenie sudcu JUDr. I. S. ako aj všetkých sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 14 a nasl. O. s. p. rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k. 15 NcC 39/04 zo dňa 25. 5. 2004 tak, že sudkyňu JUDr. I. S. z prejednávania a rozhodovania tejto veci nevyhlásil. Uvedené uznesenie bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené dňa 23. 6. 2004. (...).

Sťažovateľka bola a je naďalej presvedčená, že zákonná sudkyňa JUDr. I. S. ako aj všetci ostatní sudcovia Okresného súdu v Banskej Bystrici má resp. majú byť vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci, nakoľko so zreteľom na jej resp. ich pomer k osobe sťažovateľky ako účastníkovi konania mala a stále má dôvodné pochybnosti o ich nezaujatosti. (...).

Dňa 20. 5. 2003 podala predsedkyňa senátu Okresného súdu v Banskej Bystrici č. 17 C JUDr. M. K. na Okresný súd v Banskej Bystrici cestou podateľne podnet na začatie konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky podľa § 186 a nasl. O. s. p.

Zákonná sudkyňa JUDr. I. S. dňa 11. 11. 2003 vydala v tejto právnej veci uznesenie, ktorým začal súd konanie o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky. Samotnému vydaniu uvedeného uznesenia predchádzalo vyhotovenie úradného záznamu zákonnou sudkyňou, v ktorom zadokumentovala skutočnosti, ktoré zistila ku dňu vyhotovenia tohto úradného záznamu. Z úradného záznamu vyplýva, že zákonná sudkyňa okrem iného zistila, že na Okresnom súde v Banskej Bystrici sa vedú viaceré súdne konania u rôznych sudcov tohto súdu, v ktorých vystupuje sťažovateľka ako navrhovateľka. Ide o konania 17 C 206/99, 17 C 40/01, 17 C 87/02, 14 C 181/00, 16 C 223/99, 7 C 38/01, 15 C 39/01, 8 C 323/95, 12 C 299/97 a 13 C 30/99. Ďalej zákonná sudkyňa v úradnom zázname konštatuje skutočnosti zistené z listín, dokladov a vyjadrení sťažovateľky, ktoré sťažovateľka v rámci vyššie uvedených súdnych konaní doložila, alebo ktoré ako účastník

konania urobila. Zistenia konštatované v úradnom zázname sú vytrhnuté z kontextu jednotlivých súdnych konaní a sú účelovo formulované s cieľom odôvodniť záver, že v danej chvíli bolo namieste začať zo strany súdu konanie z úradnej moci o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky. Sťažovateľka sa osobne cíti v psychickej a fyzickej kondícii primeranej jej zdravotnému stavu, ale určite nie v stave, ktorý by odôvodňoval pozbať ju spôsobilosti na právne úkony a to ani len čiastočne. Na osobnú žiadosť sťažovateľky v prílohe zasielame súdu jej vyjadrenie s prílohami, keďže trvala, aby bolo zaslané súdu. (...).

Ako je už vyššie uvedené o návrhu na vylúčenie sudcu JUDr. I. S. ako aj všetkých sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 14 a nasl. O. s. p. rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k 15 NcC 39/04 zo dňa 25. 5. 2004 tak, že sudkyňu JUDr. I. S. z prejednávania a rozhodovania tejto veci nevylúčil. Svoje rozhodnutie Krajský súd v Banskej Bystrici odôvodnil tým, že v danej veci neexistujú zákonné dôvody pre vylúčenie sudkyne Mgr. I. S. Ona sama sa vyjadrila, že sa necíti byť zaujatá, pretože nemá žiadny vzťah k veci ani k účastníkom. Zo spisu nevyplývajú žiadne také skutočnosti, ktoré by preukazovali opak a spochybňovali správnosť vyjadrenia zákonnej sudkyne. Pokiaľ Ing. L. H. za dôkaz zaujatosti označila to, že sudkyňa vykonávala ciele úkony v záujme jej pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, krajský súd poukázal na ust. § 14 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní prejednávanej veci. Napriek tomu, že sťažovateľka za hlavný dôvod svojho návrhu na vylúčenie určila to, že rovnaký štátny orgán podnecoval konanie o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a ten istý štátny orgán je v konaní príslušný na rozhodovanie s týmto sa krajský súd v uznesení vôbec nevysporiadal. Sťažovateľka má za to, že pozícia Okresného súdu Banská Bystrica je v tomto konaní porovnateľná s postavením navrhovateľa v občianskom súdnom konaní. (...).

Sťažovateľka mala a má naďalej vážne pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne JUDr. I. S., ako aj ostatných sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici, nakoľko podnet na začatie konania o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony podala sudkyňa JUDr. M. K. v mene Okresného súdu v Banskej Bystrici ako štátneho orgánu. Zároveň tento štátny orgán – Okresný súd v Banskej Bystrici je vecne a miestne príslušný na konanie vo veci spôsobilosti na právne úkony. Sťažovateľkinu vážnu pochybnosť o nezaujatosti všetkých

sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici umocňuje ešte ten fakt, že na Okresnom súde v Banskej Bystrici je účastníkom konania v postavení navrhovateľa vo viacerých právnych veciach. Ako účastník týchto konaní aktívne využíva svoje práva dané jej ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, najmä pravidelne sa informuje o stave konania, nahliada do súdnych spisov, všetko však v súlade s právnym poriadkom. Vo väčšine týchto prípadov využila právo podať sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní podľa § 17 ods. 1 zák. č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov, nakoľko bola presvedčená, že vo väčšine týchto prípadoch dochádza k porušovaniu môjho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V štyroch prípadoch sa už aj rozhodla podať prostredníctvom právneho zástupcu sťažnosť na Ústavný súd SR podľa § 127 Ústavy SR a v jednom prípade už Ústavný súd SR aj rozhodol a uznal porušenie práva. Vzhľadom k tomu, že ako osoba, účastník konania, ktorý sa sústavne sťažuje na postup súdu v jednotlivých súdnych konaniach u rôznych sudcov tohto súdu sťažovateľka cíti, že títo s prihliadnutím na ich profesionálne, stavovské a priateľské väzby nadobudli k jej osobe taký pomer, že možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Tento vzťah sudcov k nej pociťuje ako negatívny, až nepriateľský. Obavy sťažovateľky o nestranné a zákonné rozhodnutie sú podľa jej názoru pochopiteľné, nakoľko ide o konanie, výsledkom ktorého môže byť vážny zásah do jej základných práv a slobôd. (...).

Sťažovateľka má vážnu pochybnosť o nezaujatosti všetkých sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici, nakoľko sú sudcami súdu – štátneho orgánu, ktorý sám podnecoval začatie tohto konania. Má za to, že v danom prípade je porušená zásada rovnosti účastníkov konania, ktorá je priamo zakotvená v čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, v čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd. Táto zásada je jednou z hlavných zásad na ktorých stojí O. s. p. Je priamo upravená v čl. 18 O. s. p., ale ďalej sa v O. s. p. premieta aj v ďalších ustanoveniach, napr. § 24, § 44, § 115, § 123 a § 158 O. s. p. Každéj strane súdneho konania má byť poskytnutá primeraná možnosť obhájiť svoju záležitosť pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú vo vzťahu k druhej strane. Európsky súd pre ľudské práva pozná túto zásadu rovnosti účastníkov pod názvom „Princíp rovnosti zbraní“. Ak má v konaní o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony osoby sťažovateľky rozhodovať orgán, ktorý sám podnecoval súdne konanie, nie sú vo svojej podstate dané inštitucionálne záruky spravodlivého a nestranného súdneho konania. V uvedenej veci má rozhodovať

orgán, ktorý už pred vydaním nestranného a spravodlivého rozhodnutia mal za to, že sú u osoby sťažovateľky dôvody na jej pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Takýto orgán nemôže rozhodnúť nestranne a nezaujato.

Obsahom práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prejednať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti zistené a potrebné pre záväzné rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje účastníkovi konania rovnaké príležitosti na uplatnenie svojich práv, ktoré mu zaručuje právny poriadok. Na vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí postačí, ak existencia uvedených okolností vzbudzuje pochybnosť o sudcovej nepredpojatosti bez toho, aby musela prípadne predpojatosť bezpečne preukázaná (Občianský soudní řád, Komentář I díl, Panorama 1985, strana 145). K záveru o tom, že je sudca vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý; k vylúčeniu sudcu postačuje, ak je so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom existuje pochybnosť o jeho nezaujatosti. Súd musí mať ústavou výslovne určenú kvalitu. To znamená, že musí byť nezávislý a nestranný. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci (Nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 71/97 zo dňa 15. 10. 1998).

Aj podľa štrasburskej judikatúry, napríklad podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ferrantelli and Santagelo versus Taliansko zo 7. 8. 1996 sa uvádza, že existencia nestrannosti pre účely čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru musí byť účinná podľa objektívneho hľadiska, t. j. na základe osobného presvedčenia a správania sa konkrétneho sudcu v danej veci a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. či sudca poskytol dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť o jeho zaujatosti. Podľa výroku súdu vo veci Delcourt versus Belgicko r. 1970 séria č. 11, spravodlivosť má byť nielen vykonávaná, ale sa aj musí javiť ako vykonávaná. Podľa rozsudku súdu vo veci Hauschild versus Dánsko z 24. 5. 1989, séria A č. 154 za vylúčeného sa musí považovať každý sudca, u ktorého je oprávnená obava, že nie je nestranný.

U sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici nie je sťažovateľka presvedčená, či splňajú uvedené kritériá. Nestrannosť súdu patrí medzi inštitucionálne záruky spravodlivého a nestranného procesu a tieto záruky zo strany súdu nie sú v danom prípade zabezpečené. V tejto veci nejde o to, že sudca v konaní svojím procesným postupom nepostupuje v súlade podľa jej predstáv ako sa to môže javiť, ale o tom, že nie je nestranný a nezaujatý k osobe sťažovateľky. Sťažovateľka má z vyššie uvedených dôvodov vážne obavy o to, že budú sudcovia Okresného súdu v Banskej Bystrici v ďalšej časti konania rozhodovať nezaujato o tak závažnej veci a o vážnom zásahu do základných práv a slobôd akým je pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a preto sa obrátila so žiadosťou na Ústavný súd o poskytnutie ochrany jej ústavného práva. (...).

Sťažovateľka je toho názoru, že Krajský súd v Banskej Bystrici svojím postupom porušil už aj v čl. 46 ods. 1 a v čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd implikované právo na odôvodnenie rozhodnutia. Ako sme už vyššie uviedli napriek tomu, že sťažovateľka za hlavný dôvod svojho návrhu na vylúčenie určila to, že rovnaký štátny orgán podnecoval konanie o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a ten istý štátny orgán je v konaní príslušný na rozhodovanie s týmto sa krajský súd v napadnutom uznesení vôbec nevysporiadal.

Porušenie práva na spravodlivý proces vidíme v tom, že sa krajský súd v cit. uznesení vôbec s námietkami sťažovateľky uvedenými v návrhu nevysporiadal. Netvrdíme, že by Krajský súd v Banskej Bystrici nemal právo tak rozhodnúť, ako v uznesení rozhodol, ale namietame to, že sa v odôvodnení uznesenia nevysporiadal s námietkami tak, ako to ukladá § 157 ods. 2 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval prečo nevykonal aj ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Krajský súd len strohým spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie bez toho, aby sa s konkrétnymi námietkami uvedenými v návrhu vysporiadal. Navyiac k námietke sťažovateľky, že rovnaký štátny orgán podnecoval konanie o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a ten istý štátny orgán je v konaní príslušný na rozhodovanie sa krajský súd v cit. uznesení vôbec nevyjadril.

Poukazujeme opäť na judikatúru Európskeho súdu vo veci H versus Belgicko rozhodnutie zo dňa 30. 11. 1987 séria A, č. 127, kde konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru pre nedostatok odôvodnenia rozhodnutia. Taktiež vo veci Ruiz Torija versus Španielsko z 9. 12. 2004 séria A, č. 303 konštatoval Európsky súd pre ľudské práva porušenie čl. 6 ods. 1 z tohto istého dôvodu. Sme si vedomí, že súdy nemôžu reagovať na každý argument strany, najmä na bezvýznamný argument, ale na relevantné dôkazy je súd povinný reagovať, vysporiadať sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia. Vyplýva to z transparentnosti, spravodlivosti každého rozhodnutia, z ktorého musí byť jasné čo navrhovateľ navrhoval a aká odpoveď sa mu na to dostala. (...).

V danom prípade je sťažovateľka toho názoru, že nemá možnosť domáhať sa ochrany svojho ústavného práva na inom orgáne ako na Ústavnom súde SR a tým podľa ustanovenia § 53 z. č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde Slovenskej republiky a konaní pred ním vyčerpala všetky opravné prostriedky a iné právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej práv a slobôd poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľka oprávnená podľa osobitných predpisov. Ak by Ústavný súd SR napriek uvedenému mal za to, že konanie na okresnom súde o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony č. k. 32 P 156/03 nie je právoplatne skončené a sťažovateľka má možnosť domáhať sa ďalšími právnymi prostriedkami ochrany jej namietaného práva a slobody navrhujeme, aby Ústavný súd SR prihliadol na ust. § 53 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde Slovenskej republiky a práve tú skutočnosť, že by mal v konaní rozhodovať zaujatý sudca posudzoval ako dôvod osobitného zreteľa a prijal túto sťažnosť na ďalšie konanie. Je dôležité, že v danom prípade ide o konanie výsledkom ktorého môže byť nenapraviteľný zásah do základných práv a slobôd sťažovateľky a je na mieste poskytnúť ochranu jej základným právam skôr, ako budú spôsobené nezvratné právne stavy alebo právne stavy, ktoré bude možné reparovať len s veľkými ťažkosťami. (...).

Sťažovateľka považuje za potrebné zdôrazniť, že trvajúce súdne spory jej prinášajú dlhotrvajúci stres, ktorý narušuje jej liečbu, o čom svedčí lekárske potvrdenie zo dňa 7. 6. 2000. Vzhľadom na zdravotný stav sťažovateľky práve táto skutočnosť by mala zo strany súdu požívať osobitnú mimoriadnu pozornosť. Sťažovateľka si podľa ustanovenia § 56 ods. 4 z. č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde Slovenskej republiky a konaní pred ním uplatňuje primerané finančné zadostučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej

v peniazoch vo výške 200.000,- Sk za to, že sťažovateľka je povinná trpieť stav právnej neistoty v tom zmysle či o tak závažnom zásahu do základných práv a slobôd bude rozhodovať zaujatý sudca. Sťažovateľka je vystavená tomuto psychickému stresu a neistote, čo tiež narušuje jej liečbu od doby čo nadobudla presvedčenie o tom, že zákonná sudkyňa resp. ostatní sudcovia Okresného súdu v Banskej Bystrici sú vo veci zaujatí a tento stav pretrváva naďalej aj z dôvodu sťažnosťou napadnutého rozhodnutia krajského súdu a bude trvať až do vydania nálezu Ústavného súdu SR. Práve uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 NcC 39/04 zo dňa 25. 5. 2004 tento stav neistoty a psychického stresu sťažovateľky len umocnil. (...).

Sťažovateľka na základe týchto skutočností navrhuje, aby senát Ústavného súdu SR vyslovil podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy SR nálež:

Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 NcC 39/04 zo dňa 25. 5. 2004 bolo porušené základné právo Ing. L. H., bytom B., zakotvené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 NcC 39/04 zo dňa 25. 5. 2004 a vec vracia na ďalšie konanie.

Ing. L. H., bytom B., priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk (...), ktoré je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajskému súdu v Banskej Bystrici ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia Ing. L. H., bytom B., za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, na účet advokáta JUDr. J. K., vedený v I., a. s., (...) do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.»

Podaním z 26. februára 2006, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 1. marca 2006, sťažovateľka vyčíslila trovy jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom celkove v sume 47 850 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 NcC 39/04 z 25. mája 2004.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie

s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie platí, aj pokiaľ ide o rozhodovanie o námietkach zaujatosti, jeho opodstatnenosti a pod.

Otázka posúdenia existencie alebo neexistencie dôvodov pre vylúčenie sudcu je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu vysloveným v napadnutom uznesení sp. zn. 15 NcC 39/04, týkajúcim sa námietky zaujatosti zákonnej sudkyne v danej veci vôbec, ako aj to, že krajský súd sa podľa názoru sťažovateľky nevyjadril ku všetkým jej námietkam.

Podľa § 157 Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom v relevantnom čase v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil (ods. 2). V záujme výchovného pôsobenia rozsudku dbá súd na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé a zaoberalo sa príčinami sporu (ods. 3).

Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať a uplatňovať s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26)] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Z cit. článkov ústavy a dohovoru však nemožno vyvodzovať, že dôvody uvedené súdom sa musia zaoberať zvlášť každým bodom, ktorý niektorý z účastníkov konania môže považovať za základný pre svoju argumentáciu (mutatis mutandis I. ÚS 56/01).

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu okrem iného vyplýva, že:

«(...) Krajský súd ako nadriadený Okresnému súdu v Banskej Bystrici rozhodujúc podľa citovaných ustanovení posudzoval existenciu zákonných dôvodov pre vylúčenie sudcu najprv vo vzťahu k sudcovi, ktorý je rozvrhom práce určený na prejednanie a rozhodnutie tejto veci. Takýmto sudcom v danej veci je sudkyňa Mgr. I. S. Otázkou existencie dôvodov, pre ktoré by boli vylúčení aj ďalší sudcovia tohto súdu a tiež otázkou nevyhnutnosti prikázať túto vec na prejednanie inému súdu toho istého stupňa z dôvodu nutnej delegácie by bolo potrebné sa zaoberať až v prípade, ak by sudca, ktorému vec pripadne na prejednanie a rozhodnutie, bol vylúčený z jej prejednávania a rozhodovania.

Sudkyňa Mgr. I. S. vo vyjadrení uviedla, že k veci, k účastníkom nemá žiaden vzťah. Naproti tomu Ing. E. H. tvrdí, že pociťuje zo strany sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici negatívny až nepriateľský vzťah k jej osobe. Krajský súd musí pri rozhodovaní podľa ustanovenia § 16 ods. 1 O. s. p. vychádzať z toho, že základnom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce dôvody, nie však púha domnienka o možnej objektívnosti sudcov. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú Ing. E. H. poukazuje, zdôrazňuje, že u namietaného sudcu musí ísť o oprávnenú obavu, oprávnenú pochybnosť, že sudca nie je nestranný. Musí ísť o pochybnosť o nezaujatosti sudcu založenú na neobjektívne existujúcich skutočnostiach. Krajský súd zistil, že v danej veci neexistujú zákonné dôvody pre vylúčenie sudkyne Mgr. I. S. Ona sama sa vyjadrila, že sa necíti zaujatá, pretože nemá žiaden vzťah k veci ani k účastníkom. Zo spisu nevyplývajú žiadne

také skutočnosti, ktoré by preukazovali opak a spochybňovali správnosť vyjadrenia zákonnej sudkyne. Pokiaľ Ing. L. H. za dôkaz zaujatosti označila to, že sudkyňa vykonáva „cieľené úkony“ v záujme jej pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, krajský súd poukazuje na ustanovenie § 14 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci. Nie je dôvodné tvrdenie Ing. L. H., že potvrdením jej obáv je aj fakt, že v súdnom spise sa nenachádza uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici č. k. 32 P 156/2003-8 zo dňa 03. 07. 2003 o ustanovení do funkcie znalca MUDr. J. V.. Sudkyňa Mgr. I. S. vo vyjadrení uviedla, že uvedené uznesenie bolo pripravené len v koncepte súdnou tajomníčkou, zatiaľ ho súd nevydal, a preto sa ani nestalo súčasťou spisu. Správnosť rozhodnutia i postupu súdu v danej veci bude môcť posúdiť len vyšší súd pri rozhodovaní o opravnom prostriedku po jeho podaní, po vydaní rozhodnutia vo veci samej, ale krajský súd pri rozhodovaní podľa ustanovenia § 16 ods. 1 O. s. p. nemôže sa zaoberať námietkami účastníčky voči procesnému postupu okresného súdu v doterajšom konaní. Z uvedených dôvodov krajský súd nevylúčil sudkyňu Mgr. I. S. z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Keďže zákonná sudkyňa nebola vylúčená, nezaoberal sa krajský súd skúmaním existencie dôvodov vylúčenia ostatných sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici.»

Podľa názoru ústavného súdu právny názor krajského súdu o nevylúčení sudkyne Mgr. I. S. z prejednávania a rozhodovania v danej veci je zdôvodnený primeraným a dostatočným spôsobom, krajský súd k zásadným námietkam sťažovateľky zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. Rovnako zjavne nie neopodstatnené alebo svojvoľné bolo aj odôvodnenie napadnutého uznesenia vo vzťahu k žiadosti sťažovateľky o prikázanie veci inému okresnému súdu z dôvodu vhodnosti. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd dostatočným spôsobom uviedol argumenty, pre ktoré bolo potrebné námietky sťažovateľky považovať za neodôvodnené.

V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru

a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom nemožno považovať za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený či inak jeho účinky za nezlučiteľné s príslušnou ústavnou úpravou ľudských práv a základných slobôd alebo ich úpravou v označenom článku dohovoru a keďže napadnuté uznesenie krajského súdu ústavne relevantné nedostatky nevykazuje, na jeho meritórne preskúmanie preto ústavný súd nie je oprávnený.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2006